

Ο πόλεμος του '40 μέσα από τις εφημερίδες

/ [Γνώμες](#)

Η γενιά του Σαράντα φεύγει, χάνεται με το πέρασμα του χρόνου. Σ' εμάς αυτή η περίοδος της νεώτερης Ελλάδος έφτασε με την μορφή μιας ζωντανής παρακαταθήκης που μας κατέλειπαν οι ήρωες της Στρατιάς του 1940 - 41, οι Ελληνίδες και οι Έλληνες που έζησαν όλες εκείνες τις πτυχές του Πολέμου είτε στο μέτωπο είτε στα μετόπισθεν.

• Του Κωνσταντίνου Π. Γκιουλέκα, Υφυπουργού Εσωτερικών (Μακεδονίας - Θράκης)

Σήμερα ζουν ελάχιστοι από εκείνους που πολέμησαν στα βορειοηπειρωτικά βουνά. Εκείνα, όμως, που θα παραμείνουν αναλλοίωτα είναι οι ηρωισμοί τους, όπως αυτοί αποτυπώθηκαν, καταγράφηκαν μέσα από τις στήλες των εφημερίδων. Ό,τι κι αν εγράφη μετά, ως ιστορική απόδοση του Πολέμου, είναι βέβαιο ότι δεν μπόρεσε και δεν μπορεί να μεταδώσει καλύτερα τους ανεπανάληπτους εκείνους μήνες που ένα ολόκληρο Έθνος πολεμούσε από τον τρόπο, με τον οποίον τα κατέγραψε και τα διέσωσε ο Τύπος εκείνες τις 216 ημέρες, που διήρκεσε η μάχη της Ελλάδος. Μέσα

από τους πηχυαίους τίτλους, τις πολεμικές ανταποκρίσεις, τα τηλεγραφήματα από το εξωτερικό, αλλά και μέσα από τις ανακοινώσεις, τα μονόστηλα, τις καταχωρήσεις της εποχής ξεπηδά ανάγλυφα ο παλμός μιας εποποιίας. Αποκαλύπτεται πώς αντέδρασε, πώς λειτούργησε ένας λαός, σε μια δεδομένη συγκυρία, γεμάτος έξαρση και πνεύμα αυτοθυσίας.

Σ'εκείνον τον Πόλεμο ήταν τεράστια η συμβολή του Τύπου. Οι Έλληνες δημοσιογράφοι, πολλοί από τους οποίους έφθασαν ως την πρώτη γραμμή, για να καταγράψουν από κοντά τα όσα επικά διαδραματίζονταν στα ηπειρωτικά βουνά από τον Ελληνικό Στρατό, μετέφεραν το πνεύμα του Μετώπου στα μετόπισθεν και κράτησαν ανοικτό τον δίαυλο της επικοινωνίας ανάμεσα στα μαχόμενα Παιδιά της Ελλάδος και τους αμάχους. Οι δημοσιογράφοι και, κυρίως, οι πολεμικοί απεσταλμένοι και ανταποκριτές έστελναν συνεχώς ειδήσεις από τα πεδία των μαχών και προσπαθούσαν, πολεμώντας κι αυτοί με την πένα τους, να ενημερώσουν, να εξυψώσουν το ηθικό, να κρατήσουν ακμαίο το φρόνημα και το κατάφεραν με έναν τρόπο άριστο.

Μέσα από τα χαρακώματα περιέγραφαν τις θυσίες των παλικαριών μας και παρότρυναν τους υπόλοιπους Έλληνες να συμπαρασταθούν, με όποιον τρόπο μπορούσαν, στους μαχομένους.

Ακαδημαϊκοί, λογοτέχνες, έμπειροι κι έγκριτοι δημοσιογράφοι, όπως οι Γ. Βλάχος, Στρ. Μυριβήλης, Σπ. Μελάς, Π. Παλαιολόγος, Ν. Γιοκαρίνης, Ε. Θωμόπουλος, Γ. Ρούσσος, Κ. Αθάνατος, Θ. Παπακωνσταντίνου, Κ. Ουράνης, Κ. Δημάδης, Π. Καψής, Γ. Ανδρουλιδάκης, Χρ. Κολιάτσος, Γ. Μανιατάκος και πολλοί άλλοι πηγαινοέρχονταν στα πεδία των πολεμικών επιχειρήσεων και έγραφαν ασταμάτητα. Και οι φωτογράφοι απαθανάτιζαν τα παλικάρια μας που, με το χαμόγελο στα χείλη, έδιναν των υπέρ πάντων Αγώνα, απελευθερώνοντας με την λόγχη, με τον ηρωισμό, με το αίμα τους, μια – μια τις ελληνικές πόλεις στην Βόρειο Ήπειρο. Την Κορυτσά, το Αργυρόκαστρο, τους Άγιος Σαράντα... Ο σκοπός ήταν ιερός. Το καθήκον το ύψιστο. Και τα ιδανικά που επικρατούσαν σ'αυτούς ό,τι αγνώτερο και τιμιώτερο...

Σε όλους αυτούς αποτίουμε έναν ελάχιστο φόρο τιμής με αυτό το άρθρο. Όπως φόρος τιμής κι ευγνωμοσύνης αποτίεται και σε όλους όσοι απετέλεσαν την ηρωική Στρατιά των Ελλήνων του 1940 – 41. Σ' εκείνους που δεν γύρισαν από το Μέτωπο και, δυστυχώς, ακόμη τα κόκκαλά τους είναι σπαρμένα στα βουνά και τις χαράδρες της Νεμέρτσας και της Τρεμπεσίνας, του Ίβάν και της Μόροβας, στο Μνήμα της Γριάς, το Ύψωμα 731, το Δέλβινο, την Πρεμετή, την Ερσέκα, την Κλεισούρα. Αλλά και σε εκείνους που επέστρεψαν χωρίς χέρια, χωρίς πόδια, δίχως μάτια και αποτελούν, μαζί με τους ηρωικούς νεκρούς μας, ό,τι πιο δοξασμένο έχει

να επιδείξει η νεώτερη Ελλάδα. Καθώς και σε όλους εκείνους, που πήγαν, παρόντες στο προσκλητήριο της Πατρίδος, πολέμησαν και γύρισαν, καταθέτοντας εκεί επάνω, στα βουνά και τα χιόνια του Πολέμου, τα νιάτα τους, την λεβεντιά τους, την γενναιότητά τους.

Σε όλους αυτούς οφείλουμε πάρα πολλά. Τους οφείλουμε τη νεώτερη Ελλάδα, την οποία μας εξασφάλισαν ελεύθερη και υπερήφανη. Κι έχουμε πράξει, ως Πολιτεία και ως κοινωνία, τόσα λίγα για εκείνους που τα έδωσαν όλα.

Αξίζει, λοιπόν, να παραθέσουμε, κάποια αποσπάσματα από τις εφημερίδες για να «αναβιώσουμε» εκείνο το Έπος, όπως καταγράφηκε τότε. Αποσπάσματα από τα πρωτοσέλιδα, από τα κύρια άρθρα, τις ανταποκρίσεις. Από μονόστηλα, που δημοσιεύονταν στις εφημερίδες την εποχή του πολέμου, από επιστολές γονέων, που πληροφορούνταν ότι τα παιδιά τους έπεσαν στις μάχες.

Ανάμεσα, όμως, σε αυτά, αξίζει να φέρουμε στο φως της δημοσιότητας, από τα φύλλα των εφημερίδων του Πολέμου, και κάποιες δημοσιεύσεις, που δείχνουν την καθημερινότητα των Ελλήνων την περίοδο του ελληνοϊταλικού και ελληνογερμανικού Πολέμου. Κάποιες ανακοινώσεις, κάποιες καταχωρήσεις των θεατρικών παραστάσεων, που παίζονταν στα θέατρα τότε, κάποιες γελοιογραφίες, ακόμη και τις διαφημίσεις, τις «πολεμικές διαφημίσεις», οι οποίες ήταν διάσπαρτες στις εφημερίδες.

Μέσα από όλα αυτά μπορεί κανείς να καταλάβει, να αισθανθεί, να νιώσει πώς ένας ολόκληρος λαός έταξε, ως υπέρτατο καθήκον, την υπηρεσία προς την Πατρίδα. Πώς η Ελλάδα του Σαράντα δεν δίστασε ούτε μια στιγμή να επιλέξει την οδό της τιμής και της εθνικής αξιοπρέπειας, αναλαμβάνοντας να αντισταθεί σ' έναν υπέρτερο εχθρό, και όχι να υποκύψει στην αριθμητική και στρατιωτική υπεροχή. Πώς η δύναμη της ηθικής νίκησε την φωτιά και το ατσάλι των εισβολέων. Και πώς μια μικρή χώρα δίδαξε στην ανθρωπότητα ότι οι Έλληνες, κάτω από δύσκολες συνθήκες, ενωμένοι μεγαλουργούν και διδάσκουν με ποιον τρόπο αξίζει να ζουν οι ελεύθεροι άνθρωποι αλλά και με ποιον τρόπο επιλέγουν να πεθάνουν και όχι να σκλαβωθούν.

**Τα δημοσιεύματα όλα προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του Κωνσταντίνου Π. Γκιουλέκα και το δίτομο βιβλίο του, με τίτλο: «Ο ΠΟΛΕΜΟΣ - ΕΠΟΣ 1940 - 41. ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ, ΗΜΕΡΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ».*